

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Μια βραδιά στη Βασιλική Όπερα

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο Σέρλοκ Χολμς είναι ιδιοφυΐα. Η νοημοσύνη του και η οξύνειά του είναι τέτοιες, που οι περισσότεροι καθηγητές της Οξφόρδης και του Κέιμπριτζ θα έμοιαζαν ανόητοι μπροστά του. Τον έχω δει πολλές φορές να τους επισκιάζει. Ωστόσο, όλα αυτά τα χρόνια που υπήρξα σύντροφος και φίλος του, έμαθα ότι μια τέτοια νοημοσύνη συνοδεύεται από τεράστιο βάρος. Διότι η ευφυΐα του Χολμς, που αναμφίβολα είναι το σπουδαιότερο χάρισμά του, αποτελεί επίσης τη μεγαλύτερη κατάρα του. Διψάει διαρκώς για γνώση και ικανοποιείται μόνο από την πνευματική τροφή που του προσφέρουν οι μυστηριώδεις υποθέσεις. Πράγματι, όταν δεν υπήρχαν υποθέσεις να διαλευκάνει, ο Χολμς μελαγχολούσε τόσο πολύ, που συχνά κατέφευγε στην κοκαΐνη.

Ήταν χειμώνας του 1894 όταν μια τέτοια κρίση μελαγχολίας με ώθησε να αγοράσω δύο εισιτήρια για τη Βασιλική Όπερα, με την ελπίδα ότι ένα ποιοτικό ψυχαγωγικό θέαμα θα βοηθούσε τον Χολμς να ξεχαστεί για λίγο. Οι δύο θέσεις στον εξώστη ήταν οι καλύτερες που μου επέτρεπε το βαλάντιό μου

και το πολυτελές περιβάλλον αντιστάθμιζε την κάπως περιορισμένη θέα στη σκηνή, την οποία προς το παρόν κάλυπτε μια κόκκινη βελούδινη αυλαία που έφερε το οικόσημο της Αυτού Μεγαλειότητάς της.

«Μπαλέτο, Γουάτσον;» σχολίασε ο Χολμς. «Αν γνώριζα ότι αυτή ήταν η έξοδος που είχες προγραμματίσει, θα είχα κλειδωθεί στο δωμάτιό μου και δεν θα έβγαινα μέχρι να σου φύγει από τον νου τούτη η κωμική ιδέα. Στη χειρότερη περίπτωση, να είχα διάθεση για όπερα. Κάτι γερμανικό».

«Αν δεν κανόνιζα κάτι, Χολμς, τώρα θα φορούσες τη ρόμπα και τις παντόφλες σου, και, σε κατάσταση πνευματικής αποχαύνωσης, θα αναθεμάτιζες τη ματαιότητα της ύπαρξης και την έλλειψη διανοητικής διέγερσης που σε έχει καθλώσει στο διαμέρισμά μας εδώ και τρεις εβδομάδες!»

Ο Χολμς στράφηκε απότομα προς το μέρος μου και τα μάτια του άστραψαν από αγανάκτηση. «Γιατί; Τι έχουν η ρόμπα και οι παντόφλες μου;!»

Αναστέναξα βαθιά, αγνοώντας τα βλοσυρά βλέμματα και τα μουρμουρητά των γύρω θεατών. «Ίσως το μπαλέτο να μην μπορεί να σου προσφέρει τη διέγερση που λαχταράς, αλλά σε έκανε να φύγεις από την Μπέικερ Στριτ, και αυτό το θεωρώ επιτυχία!»

«Την επιτυχία θα την κρίνω στο διάλειμμα, Γουάτσον», είπε ο Χολμς. «*Η Λίμνη των Κύκνων...*» μουρμούρισε στενεύοντας τα μάτια «...προτιμότερη η αποχαύνωση».

«Χολμς, μπορείς, σε παρακαλώ, τουλάχιστον...» ξεκίνησα να λέω αγανακτισμένα, αλλά ένας κύριος με χτυπητό μπορντό σακάκι και πουκάμισο με ασορτί μεταξωτή γραβάτα με αγριοκοίταξε ενοχλημένος από αυτό μου το ξέσπασμα, το οποίο έμεινε μισό.

«Ναι, Γουάτσον», είπε ο φίλος μου, που είχε στρέψει πλέον την προσοχή του στη σκηνή λοξοκοιτάζοντάς με, «κάνε ησυχία. Αρχίζει η παράσταση». Έσκυψε και απευθύνθηκε στον δυσανεστημένο κύριο. «Γιατρός», είπε, λες και αυτό τα εξηγούσε όλα, «συνηθισμένος να ακούει συνέχεια τον ήχο της φωνής του». Εκείνος έγνεψε με κατανόηση και, αφού χαμογέλασε στον Χολμς, μου κούνησε επικριτικά το κεφάλι.

Τα φώτα χαμήλωσαν και βολεύτηκα στη θέση μου. Σκέφτηκα ότι ίσως τελικά η αποχαύνωση να ήταν όντως προτιμότερη. Δεν είχα αποφασίσει όμως για ποιον από τους δυο μας.

Ευτυχώς, ο εκνευρισμός μου δεν κράτησε πολύ, χάρη εν μέρει στο γεγονός ότι είμαι συνηθισμένος στους αστεϊσμούς του φίλου μου, ιδίως σε περιόδους διανοητικής αδράνειας κατά τις οποίες δεν είναι τόσο καλότροπος, καθώς και στο γεγονός ότι, αντίθετα με τον Χολμς, η *Λίμνη των Κύκνων* ταίριαζε απόλυτα με τα γούστα και τη διάθεσή μου.

Σε αντίθεση με τον φίλο μου, που είναι βιρτουόζος στο βιολί, εγώ δεν έχω μουσικές γνώσεις. Ούτε είμαι λάτρης του μπαλέτου, αλλά ο χορός και η πλοκή του έργου αναμφίβολα έκαναν τον νου μου να ταξιδέψει σε έναν ευχάριστο, φανταστικό κόσμο.

Τουλάχιστον ο Χολμς φαινόταν να έχει ηρεμήσει, αν και υποψιαζόμουν πως, αντί να απολαμβάνει το θέαμα, παρατηρούσε και ανέλυε ασταμάτητα. Τον ρυθμό που έδινε ο διευθυντής ορχήστρας και το πόσο καλά τον ακολουθούσαν οι μουσικοί· τον ακριβή αριθμό βημάτων κάθε χορευτικής κίνησης· τον αληθινό χαρακτήρα των χορευτών, τις μεταξύ τους σχέσεις και τα ελαττώματά τους. Ο Χολμς είχε την ικανότητα να τα διακρίνει όλα αυτά και του προσέφεραν περισσότερη ευχαρίστηση από ό,τι η ίδια η παράσταση.

Βρισκόμασταν στα μισά περίπου της δεύτερης πράξης και ο πρίγκιπας Ζίγκφριντ είχε συναντήσει την πριγκίπισσα Οντέτ, όταν κατά τη διάρκεια μιας αλλαγής σκηηνικού η βραδιά πήρε απρόσμενη τροπή. Μόλις τα φώτα χαμήλωσαν και μια κουρτίνα κάλυψε τη σκηνή, ακούστηκε ένας τρομερός γδούπος. Στην αρχή νόμισα ότι τον φαντάστηκα, γιατί η ορχήστρα συνέχισε να παίζει απτόητη, αλλά, όταν η κουρτίνα σηκώθηκε, είδα ότι δυστυχώς δεν έκανα λάθος.

Η μπαλαρίνα που υποδυόταν τον λευκό κύκνο κειτόταν μπρούμυτα στη σκηνή, ενώ τα άκρα της ήταν απλωμένα άκομψα. Το κορμί της ήταν καλυμμένο με ένα βουναλάκι άμμου που είχε χυθεί από έναν σκισμένο σάκο τον οποίο χρησιμοποιούσαν για αντίβαρο στα σκηνικά.

Επικράτησε αναστάτωση, η ορχήστρα σταμάτησε σιγά σιγά να παίζει, και ένας βοηθός σκηνης που έσπευσε στο προσκήνιο για να δει τι είχε συμβεί αναφώνησε, «Είναι νεκρή! Η δεσποινίς Ιβάντζελιν είναι νεκρή!» προκαλώντας σάλο μεταξύ των θεατών.

Σε λίγα δευτερόλεπτα, η αυλαία έπεσε για να κρύψει το τρομερό θέαμα.

Ο Χολμς είχε σηκωθεί όρθιος και ένα αμυδρό αλλά ξεκάθαρο χαμόγελο τόνιζε τα γρυπά χαρακτηριστικά του. «Γουάτσον», είπε, «νομίζω ότι τελικά είχες δίκιο για το μπαλέτο», και, ανοίγοντας δρόμο ανάμεσα στο πλήθος των θεατών, κατευθύνθηκε προς τις σκάλες.

Τον ακολούθησα, σπεύδοντας να προσφέρω ιατρική βοήθεια με την ίδια επιτακτικότητα που ο Χολμς θέλησε να διαπιστώσει πώς συνέβη το τραγικό συμβάν. Υποπεύθηκα ότι ήλπιζε να μην ήταν απλό ατύχημα. Όχι πως ο Χολμς είναι σαδιστής, κάθε άλλο –όντας απόλυτα αφοσιωμένος στη δι-

καιοσύνη και τους νόμους—, απλώς λαχταρά τη διανοητική διέγερση που προκαλεί ένα έγκλημα.

Όταν φτάσαμε από τα ύψη του εξώστη στην πλατεία και ο γεροδεμένος ταξιθέτης μάς επέτρεψε να περάσουμε χάρη και μόνο στην ιατρική μου ιδιότητα, διαπιστώσαμε ότι στα παρασκήνια επικρατούσε βουβή αναστάτωση.

«Γιατρός!» φώναξε ο Χολμς στον σαστισμένο ταξιθέτη. «Κάντε στην άκρη, κύριέ μου!» Ο φίλος μου μού έκλεισε αμυδρά το μάτι, εγώ αναστέναξα και, περνώντας κάτω από την αυλαία, φτάσαμε στη σκοτεινή σκηνή.

Μας περίμενε ένα μακάβριο θέαμα. Οι μπαλαρίνες, καθώς και αρκετοί βοηθοί σκηνής και παρατρεχάμενοι, είχαν σχηματίσει ένα ημικόκλιο γύρω από την κοπέλα, η οποία ακόμα κειτόταν μπρούμυτα στη σκηνή. Είχε πέσει με το κεφάλι ελαφρώς στραμμένο και έτσι είδα ότι το πρόσωπό της ήταν κατάχλωμο. Δεν χρειάζονταν ούτε τα χρόνια ιατρικής εκπαίδευσης ούτε οι εμπειρίες μου ως στρατιωτικού γιατρού στο Αφγανιστάν για να καταλάβω ότι ήταν νεκρή.

Μόλις είπα ότι ήμουν γιατρός, κατάφερα και πέρασα από τον κλοιό που είχαν δημιουργήσει οι μπαλαρίνες και γονάτισα δίπλα στην κοπέλα με μια ελάχιστη ελπίδα ότι ίσως εντόπιζα κάποιο σημάδι ζωής. Δυστυχώς, το συντριπτικό κάταγμα που ψηλάφησα κάτω από το δέρμα του κρανίου, όσο και η απουσία σφυγμού και αναπνοής δεν άφηναν κανένα περιθώριο αμφιβολίας. Δεν πρέπει να ήταν πάνω από δεκαέξι ετών.

Όσο την εξέταζα, για το τυπικό περισσότερο του θέματος, ο Χολμς, κρυμμένος μέσα στις σκιές, παρατηρούσε όχι μόνο το πτώμα της δεσποινίδας Ιβάντζελιν αλλά και όσους το περιστοιχίζαν. Προηγουμένως, όταν πέρασα από τον κλοιό όσων στέκονταν γύρω της, είχα προβεί στις δικές μου γρή-

γορες παρατηρήσεις, καθότι, όταν μοιράζεσαι τόσο χρόνο με κάποιον σαν τον Χολμς, αποκτάς σχεδόν υποσυνείδητα τη συνήθεια της παρατήρησης. Είδα τρεις βοηθούς σκηνης: δύο νεαρούς, ο ένας πιθανότατα μνηστήρας της εκλιπούσας αφού το πρόσωπό του ήταν χλωμότερο και πιο θλιμμένο από όλων, καθώς και έναν πιο ηλικιωμένο, που προφανώς είχε υπάρξει ξανά μάρτυρας παρόμοιας τραγωδίας όλα αυτά τα χρόνια τα οποία υπέθεσα ότι εργαζόταν στην Όπερα. Είχε άχαρη όψη και μου φάνηκε κάπως κυνικός και γενικά ύποπτος. Μεταξύ όσων θρηνούσαν ήταν και οι μπαλαρίνες που ετοιμάζονταν να βγουν στη σκηνή όταν συνέβη το μοιραίο.

«Είναι νεκρή», επιβεβαίωσα, αν και το θεωρούσα περιττό. Ωστόσο, τα λόγια μου έκαναν όλους τους παρευρισκομένους να αναφωνήσουν· όλους εκτός από τον κυνικό βοηθό σκηνης, ο οποίος αρκέστηκε σε έναν μορφασμό. «Από χτύπημα στο πίσω μέρος του κρανίου», πρόσθεσα δείχνοντας το θανατηφόρο τραύμα. «Χολμς...» είπα, αλλά όταν στράφηκα προς το μέρος του για να ζητήσω τη γνώμη του, ο φίλος μου ήταν άφαντος.

Τον συνάντησα αρκετά αργότερα, όταν πλέον το κοινό αποχωρούσε λόγω της τραγωδίας. Με περίμενε έξω, σε μια από τις πλαϊνές εξόδους της Όπερας, καπνίζοντας την πίπα του.

«Φόνος, Γουάτσον», μου είπε όταν πλησίασα, και ύστερα σήκωσε το πέλμα του και στηρίχτηκε ατάραχα στον τοίχο.

«Θεέ μου, Χολμς, δεν πρέπει...» είπα ξεκινώντας να κάνω μεταβολή, αλλά ο Χολμς με εμπόδισε να επιστρέψω στην Όπερα.

Οι πλούσιοι θεατές ξεχύνονταν τώρα στην Μπούου Στριτ, δυσαρεστημένοι από το ξαφνικό τέλος που είχε λάβει η βραδινή ψυχαγωγία τους, αλλά με την απρόσμενη, μακάβρια μα και γαργαλιστική εξέλιξη να τους έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον.

«Μίλησα ήδη με έναν περαστικό αστυφύλακα που...» είπε ο Χολμς προσποιούμενος ότι ελέγχει το ρολόι τσέπης του, «θεωρώ ότι σκοπεύει να συλλάβει τον ένοχο».

Δευτερόλεπτα αργότερα, ένας αστυφύλακας έβγαλε έξω τον κατάχλωμο βοηθό σκηνης που είχα δει πριν από λίγο και τον συνόδευσε στο πίσω μέρος μιας άμαξας-κλούβας.

«Πληγωμένος εραστής», εξήγησε ο Χολμς, που πήρε μια βαθιά ρουφηξιά από την πίπα του και φύσηξε μια τολύπα καπνού.

«Μα ο νεαρός φαινόταν συντετριμμένος», απάντησα, αδυνατώντας να δεχτώ ότι ο δύσμοιρος αυτός νέος είχε κάνει κάτι τέτοιο.

«Και όντως ήταν», είπε ο Χολμς, «αλλά, σε αντίθεση με τους συναδέλφους του, δεν φαινόταν καθόλου έκπληκτος. Θρηνούσε ήδη προτού το αντίβαρο βάλει τέλος στη ζωή της δεσποινίδας Ιβάντζελιν».

«Μα πώς μπορεί να το γνωρίζεις αυτό, Χολμς; Φτάσαμε μετά τη διάπραξη του εγκλήματος».

«Υπόθεση, το παραδέχομαι, βασισμένη όμως σε στοιχεία». Τότε τα μάτια του έλαμψαν, σαν να βρήκαν ξανά για λίγο τη σπιρτάδα τους. «Τα χέρια του, Γουάτσον, όταν τα έσφιγγε από στενοχώρια· παρατήρησα ένα μικρό κόψιμο ανάμεσα στον αντίχειρα και τον δείκτη, το είδος του ασήμαντου εκείνου τραύματος που μπορεί να υποστεί κανείς από τη λεπίδα στομωμένου μαχαιριού, ιδίως εάν τη χρησιμοποιήσει για να κόψει σκοινί. Επίσης, είχε τα βρόμικα μανίκια του σηκωμένα μέχρι τους αγκώνες, και στον αριστερό πήχη του εντόπισα μια επιμήκη κοκκινίλα, πρόσφατη· έκρινα, έγκαιμα από σκοινί. Λάβε επίσης υπόψη σου τους κόκκους άμμου που είχαν μαζευτεί στα γυρισμένα μπατζάκια του παντελονιού του. Επο-

μένως, το μόνο συμπέρασμα που μπορώ να βγάλω είναι ότι ο νεαρός έστησε μια βιαστική παγίδα στο πρώην αντικείμενο του πόθου του ως εκδίκηση για κάποια υποτιθέμενη προσβολή ή απόρριψη».

«Εκπληκτικό», είπα εντυπωσιασμένος όπως πάντα με το ταχύτατο συμπέρασμα του φίλου μου. «Παραδέχομαι ότι παρατήρησα το κομμένο σκοινί και σκέφτηκα το έγκλημα, αλλά το μυαλό μου πήγε φυσικά...»

«Στον ηλικιωμένο βοηθό σκηνής», απάντησε ο Χολμς. «Αναμφίβολα βαρύθυμος και πικραμένος άνθρωπος, αλλά αυτό σε καμία περίπτωση δεν συνιστά απόδειξη ενοχής. Ωστόσο, παρατήρησες από την κλίση που είχαν οι ώμοι του ότι προστάτευε την αριστερή του πλευρά; Ή ότι κρατούσε το αριστερό πόδι αλύγιστο σαν σανίδα, ενώ λύγιζε ελαφριά το δεξί γόνατο;»

«Τραυματισμός στο πόδι», είπα συνειδητοποιώντας μόλις τώρα αυτό που ο Χολμς είχε αντιληφθεί αμέσως.

«Ακριβώς, Γουάτσον. Που συνέβη όσο δούλευε, υποθέτω, αφού δεν μπορώ να φανταστώ ότι κάποιος θα προσλάμβανε έναν βοηθό σκηνής που δεν θα μπορούσε να εκτελέσει τα καθήκοντά του. Για να ανέβει στη σκάλα και να κόψει το σκοινί του σάκου, ο σαμποτέρ θα πρέπει να διέθετε ευλυγισία, σβελτάδα και άγνοια κινδύνου. Εξού ο νεαρός βοηθός». Με το τελευταίο του σχόλιο, ο Χολμς απομακρύνθηκε από τον τοίχο και κύρτωσε τους ώμους απογοητευμένα. «Είχες δίκιο, Γουάτσον», είπε κατευθυνόμενος προς την κοντινότερη άμαξα, «ευχάριστος περισπασμός, αλλά εξαιρετικά παροδικός και διόλου απαιτητικός».

Ήμουν έτοιμος να του απαντήσω, όμως ο Χολμς είχε επιβιαστεί ήδη στην άμαξα. Προτίμησα να σωπάσω, αφού γνώ-

ριζα πως ό,τι και αν έλεγα δεν θα κατάφερνα να βγάλω τον φίλο μου από τον αυτοπροκαλούμενο πνευματικό του λήθαργο.

Ωστόσο, η διανοητική αδράνεια δεν θα διαρκούσε πολύ, αφού οι επόμενες μέρες θα έφερναν αρκετές δολοπλοκίες και φρίκη, ώστε να κρατήσουν σε εγρήγορση ακόμα και τον νου του σπουδαίου Σέρλοκ Χολμς.